Abp. Romuald Jałbrzykowski (1876 - 1955)

Abp. Romuald Jałbrzykowski (Romuald Jałbrzykowski urodził się 7 lutego 1876 r. we wsi Łętowo-Dąb, w powiecie Wysokie Mazowieckie, jako syn Feliksa Antoniego Jałbrzykowskego i Rozalii z d. Krajewskiej. Jego rodzina wywodziła się z drobnej szlachty mazowieckiej zajmującej się uprawą roli. Rodzina Jałbrzykowskich legitymowała się herbem Grabie.
Romuald uczęszczał w latach 1883-1886 do szkoły elementarnej w Kołakach, a następnie w latach 1886-1893 kontynuował naukę w Klasycznym Gimnazjum Męskim w Łomży. Jesienią 1893 r. rozpoczął studia teologiczne. W 1898 r. przyjął święcenia subdiakonatu i diakonatu i w tym samym roku rozpoczął studia na Akademii Duchownej w Petersburgu. Święcenia kapłańskie otrzymał 9 marca 1901 r. w Petersburgu. Akademię ukończył w 1902 r. i otrzymał propozycję pozostania pracownikiem naukowym uczelni i objęcia funkcji prefekta studiów i bibliotekarza. Musiał jednak zgodnie z poleceniem ordynariusza powrócić do diecezji.
Po powrocie do diecezji sejneńskiej mianowany został wikariuszem w parafii Wąsosz, jednak nie objął proponowanej mu funkcji. Wkrótce został kapelanem bpa Baranowskiego. Od 1902 r. był profesorem w seminarium duchownym w Sejnach, gdzie wykładał m.in. j. rosyjski, Pismo św. Starego Testamentu i liturgikę. W 1908 r. objął funkcję wicerektora seminarium, a w 1910 r. mianowany został kanonikiem katedralnym w Sejnach.
Podczas pobytu w Sejnach poświęcał się też działalności narodowo -społecznej. Powołał do życia stowarzyszenie „Gospodarz", Związek Katolicki, Koło Macierzy Polskiej. Za swoje zasługi odznaczony został Orderem „ Polonia Restituta".
W czasie I wojny światowej seminarium duchowne zostało przeniesione do Mohylewa, gdzie Jałbrzykowski zaangażował się w działalność centralnego Komitetu Obywatelskiego. W Mińsku zorganizował polskie szkolnictwo dla dzieci uchodźców.
Po powrocie do Polski w 1918 r. został mianowany proboszczem w Radziłowie, jednak tylko na okres dwóch miesięcy. 29 lipca 1918 r. wyznaczony został w Rzymie na biskupa tytularnego Kuzy i sufraganem diecezji sejneńskiej.
W czasie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r. Romuald Jałbrzykowski stanął na czele społecznego Komitetu Obrony Łomży. Podczas okupacji Łomży przez Armię Czerwoną został na kilka dni aresztowany. Za wielkie zasługi podczas najazdu bolszewickiego został w 1921 r. uhonorowany Krzyżem Walecznych.
Po zakończeniu wojny Jałbrzykowski podjął się trudu budowy nowych struktur kościelnych. Założył w Łomży seminarium duchowne, kurię biskupią. Przyczynił się również do powstania Gimnazjum Męskiego Prywatnego im. Ks. Piotra Skargi i Szkoły Rzemiosł. Patronował organizacjom świeckim: Komitetowi Opieki Społecznej, Towarzystwu Dobroczynności oraz przyczynił się do powstania kuchni dla najbiedniejszych. Od 1924 r. zaczął wydawać czasopismo „ Życie i Praca". Założył w Łomży drukarnię diecezjalną.

Dnia 15 grudnia 1925 r. Jałbrzykowski został prekanizowany w Rzymie na pierwszego ordynariusza nowoutworzonej diecezji łomżyńskiej. Jego ingres do katedry w Łomży odbył się 26 stycznia 1926 r. Pobudował nowy gmach z przeznaczeniem na pałac biskupi i kurię. Sukcesem zakończyły się jego starania w Stolicy Apostolskiej, aby kościół Sejnach podnieść do godności kolegiaty.
Władzę w diecezji łomżyńskiej sprawował jednak bardzo krótko, gdyż po śmierci abpa Cieplaka mianowany został 24 czerwca 1926 r. arcybiskupem metropolitą wileńskim. Abp. Jałbrzykowski sprawując rządy w archidiecezji wileńskiej dostosował struktury administracyjne do nowych potrzeb duszpasterskich. Podjął się rewindykacji obiektów kościelnych zabranych Kościołowi w czasie zaborów. Zatroszczył się o to, by w seminarium wileńskim wprowadzono lektorat z języka litewskiego. W działalności duszpasterskiej kładł szczególny nacisk na rozwój kultu eucharystycznego i maryjnego. W 1937 r. otrzymał wielką wstęgę Orderu Odrodzenia Polski.
Po zajęciu Wilna przez Litwinów w październiku 1939 r. popadł w ostry konflikt z Litwinami. W 1925 r. arcybiskupem wileńskim został mianowany Litwin Mieczysław Reinys. 22 marca 1942 r. abp Jałbrzykowski został aresztowany przez gestapo i do 1944 r. był internowany w klasztorze księży Marianów w Mariampolu.
Po wkroczeniu Armii czerwonej na tereny archidiecezji wileńskiej powrócił do Wilna. Komenda Okręgu wileńskiego Armii Krajowej uhonorowała go Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.
Komunistyczne władze rozpoczęły jednak walkę z Kościołem. W dniu 25 stycznia 1945 r. abp Jałbrzykowski został aresztowany i osadzony w więzieniu na Łukiszkach. Ze względu na zły stan zdrowia został jednak zwolniony z więzienia. W kwietniu 1945 r. nakazano Jałbrzykowskiemu opuścić teren ZSRR i udać się do Polski.
Abp Romuald Jałbrzykowski przybył do Białegostoku 15 lipca 1945 r. Z jego nominacji powstały nowe urzędy kościelne, powołał do życia sąd biskupi, reaktywował Kapitułę Metropolitalną. Z Wilna przywiózł do Białegostoku kopię Obrazu Matki Boskiej Miłosierdzia, która znalazła miejsce kościele farnym.
Na Białostocczyźnie dbał o formację duchowieństwa, m.in. zakładając Unię Apostolską Kleru i Ligę Świętości Kapłańskiej. Podjął próby legalizacji Wydziału Teologicznego USB w Białymstoku.
Ostatni rok życia bpa Jałbrzykowskiego był czasem choroby i cierpienia. Zmarł 19 czerwca 1955 r. Zwłoki abp Jałbrzykowskiego złożone zostały w kaplicy Matki Bożej Miłosierdzia w prokatedrze białostockiej.